

สถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย

เอกสารวิเคราะห์เชิงนโยบาย (Policy Brief)

แนวทางการพัฒนาประเทศไทย สู่ความสมดุลและยั่งยืน

โดย นางสาวมานิตตา ชาญไชย
ผู้ช่วยนักวิจัยประจำสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาประเทศที่ขาดสมดุล

ในการศึกษาแนวทางและกระบวนการพัฒนาประเทศไทย จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพิจารณาสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เนื่องจากแผนดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยในแต่ละระยะของแผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับจะมีแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาประเทศที่แตกต่างกันตามเวลาและสถานการณ์ ซึ่งส่งผลต่อวิถีทางการพัฒนาประเทศที่ต่างกันในแต่ละช่วงเวลา

ตลอดระยะเวลา ๔๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๕๑) ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ผลจากการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาฯ แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ตามแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา ได้แก่ (จุมพล หนีพานิช, ๒๕๔๙ : ๑๑-๒๕)

๑. พ.ศ. ๒๕๐๔ - พ.ศ. ๒๕๓๙ การพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑-๗ เน้นเรื่องของภาวะความทันสมัยที่ตั้งอยู่บนหลักการพัฒนาแบบทุนนิยม และเน้นความเจริญทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก แม้ว่าในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ เป็นต้นมา แนวทางการพัฒนาประเทศไทยจะหันมาให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาทางสังคมมากขึ้น

แต่เนื่องจากความผันผวนทางการเมืองภายในประเทศ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ และสถานการณ์เศรษฐกิจโลกตกต่ำในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕

๒. พ.ศ. ๒๕๔๐ - ปัจจุบัน การพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘-๑๐ ให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาแบบสมดุลและยั่งยืน

กล่าวได้ว่า การพัฒนาประเทศไทยได้แนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑-๗ ประเทศไทยได้รับเอาแนวคิดทุนนิยมเสรีมาใช้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ ทำให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การเติบโตดังกล่าวยังอยู่บนพื้นฐานความไม่สมดุลของการพัฒนา กล่าวคือ แม้เศรษฐกิจของประเทศจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่มีปัญหาด้านอื่นเกิดขึ้นตามมา โดยเฉพาะปัญหาทางสังคม และสิ่งแวดล้อม

ที่มาภาพ www.esd.britishcouncil.or.th

นายแพทย์ประเวศ วะสี (๒๕๔๘) กล่าวถึงการพัฒนาโดยเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นหลักว่า “การพัฒนาของประเทศต่างๆ จำนวนมารวมทั้งประเทศไทยด้วย เป็นการพัฒนาแบบไม่ยั่งยืน (Unsustainable Development) เพราะเน้นที่การ

ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาประเทศ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก

พัฒนาเศรษฐกิจระดับมหภาคเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมสูง ขาดการพัฒนามนุษยศรัทธาและสังคม เป็นเหตุให้สังคมชนบทล่มสลาย และเกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมา เช่น การอพยพเข้าเมือง อาชญากรรม โสเภณี การละเมิดสิทธิเด็ก และอุบัติเหตุต่าง ๆ”

สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๑) ดำเนินการศึกษาแนวทางการพัฒนาประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่าผลจากการพัฒนาประเทศไทยที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงมิติเดียว ทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญในสังคมไทย ได้แก่

๑. สุขภาพของคนไทยลดลง เนื่องจากให้ความสำคัญกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยละเลยมิติการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความสุขของมนุษย์

๒. การให้ความสำคัญกับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ทำให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างเมืองและชนบทมากขึ้น ชาวชนบทอพยพเข้าสู่เมืองเป็นจำนวนมาก ภาครัฐไม่สามารถรองรับการขยายตัวของเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. สถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่ในการอบรมขัดเกลาสมาชิกของสังคมอ่อนแอลง โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว

๔. ระบบทุนนิยมเสรีส่งเสริมให้เกิดลัทธิบริโภคนิยมในสังคมไทย นำไปสู่การเกิดปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมที่สูงขึ้น

๕. การขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เน้นแรงงานราคาถูกเป็นหลัก ขัดขวางการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

๖. การพัฒนาเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม

และภาคบริการเป็นหลัก ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากร

ที่มาภาพ www.human.tru.ac.th

กล่าวได้ว่า การพัฒนาประเทศโดยเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวเป็นการพัฒนาที่ไม่สมดุล และไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์จากการพัฒนาที่ยั่งยืน นำไปสู่คำถามที่ว่า มีแนวทางใดบ้างที่จะช่วยพัฒนาสังคมไทยให้เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและ ยั่งยืน

ผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลทำให้เกิดความพยายามในการแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนมากขึ้น กระบวนการจัดทำ **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘** ได้ปรับเปลี่ยนวิธีการคิดใหม่ โดยให้ความสำคัญกับกระบวนทัศน์ในการพัฒนาตามแนวทาง **แบบองค์รวม (Holistic)** ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง (People-Centered) **ปรัชญาสำคัญ**ของแนวคิดนี้คือ **“การพัฒนาคน โดยคน และเพื่อคน”** (Development of People, by People and for People) หมายถึง การพัฒนาที่มุ่งเน้นไปที่ตัวคนอย่างรอบด้านทั้งกาย จิตใจ และสติปัญญา โดยการพัฒนาตัวคนจะสำเร็จได้ต้องมีระบบและสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนมากที่ดี ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ยังคงให้ความสำคัญกับกระบวนทัศน์ “การพัฒนาแบบองค์รวม” และ “ยั่งยืน” ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ได้บัญญัติ **“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”** มาเป็นแนวทางการบริหารและพัฒนาประเทศโดยยึดหลักทางสายกลาง

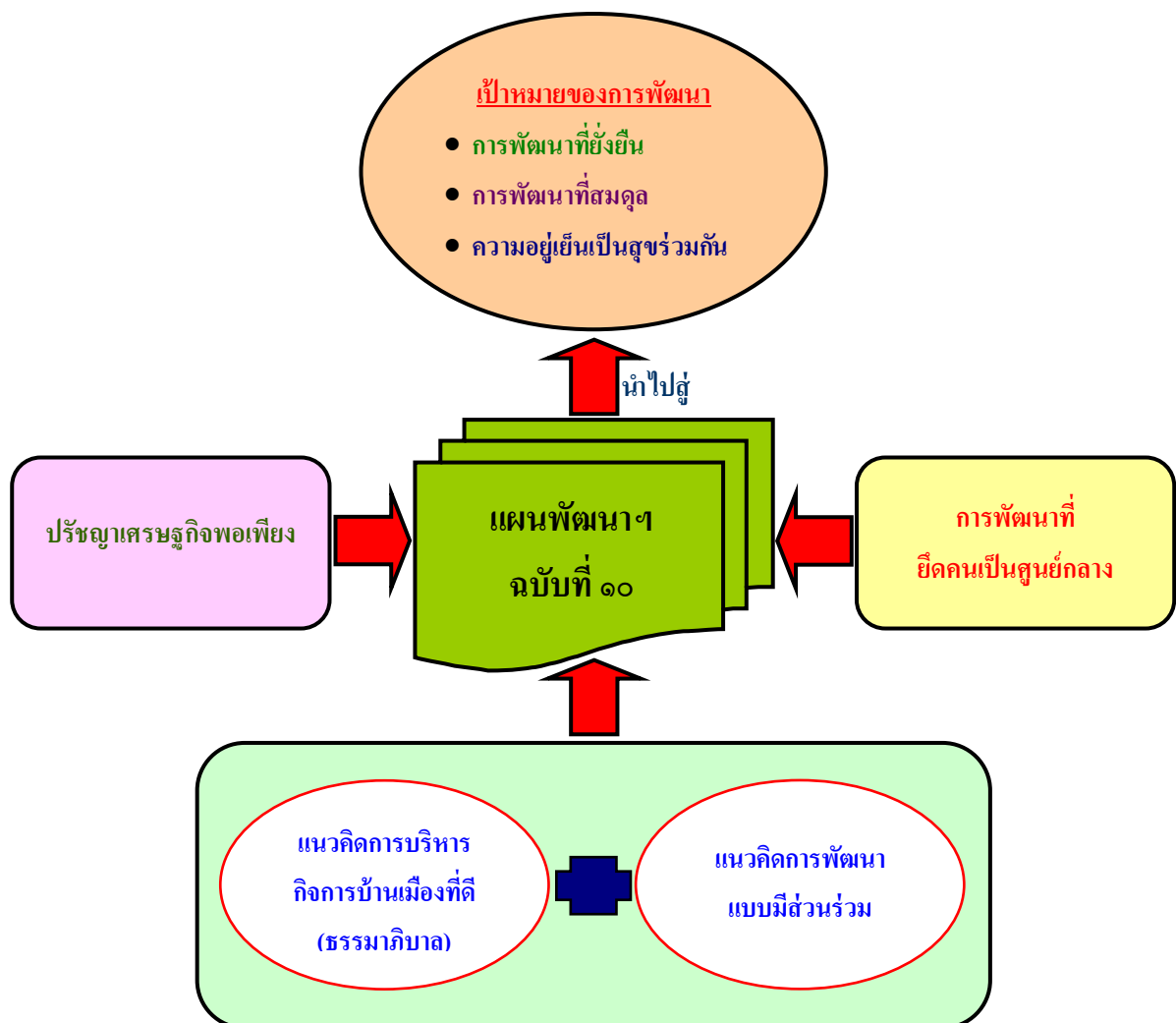
กล่าวได้ว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการวางแผนพัฒนาประเทศที่ปฏิรูปความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมไทย โดยให้ความสำคัญกับกระบวนทัศน์การพัฒนาใหม่ที่เน้น “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และ **ใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี** พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการพัฒนา ซึ่งแนวคิดการพัฒนาดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่องในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ รวมถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) ภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจุบันอยู่ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ที่มีแนวคิดหลักในการพัฒนาบนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน ดุลยภาพเชิงพลวัต การเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง โดยมีการวิเคราะห์หรืออย่าง **“มีเหตุผล”**

และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเอง กับความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง โดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการ ความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอน

ต้องใช้ “ความรอบรู้” ในการพัฒนาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งการเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนดำเนินชีวิตด้วยความเพียร อันจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐, ๒๕๕๐ : ย)

แผนภาพที่ ๑ แนวคิดพื้นฐานของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

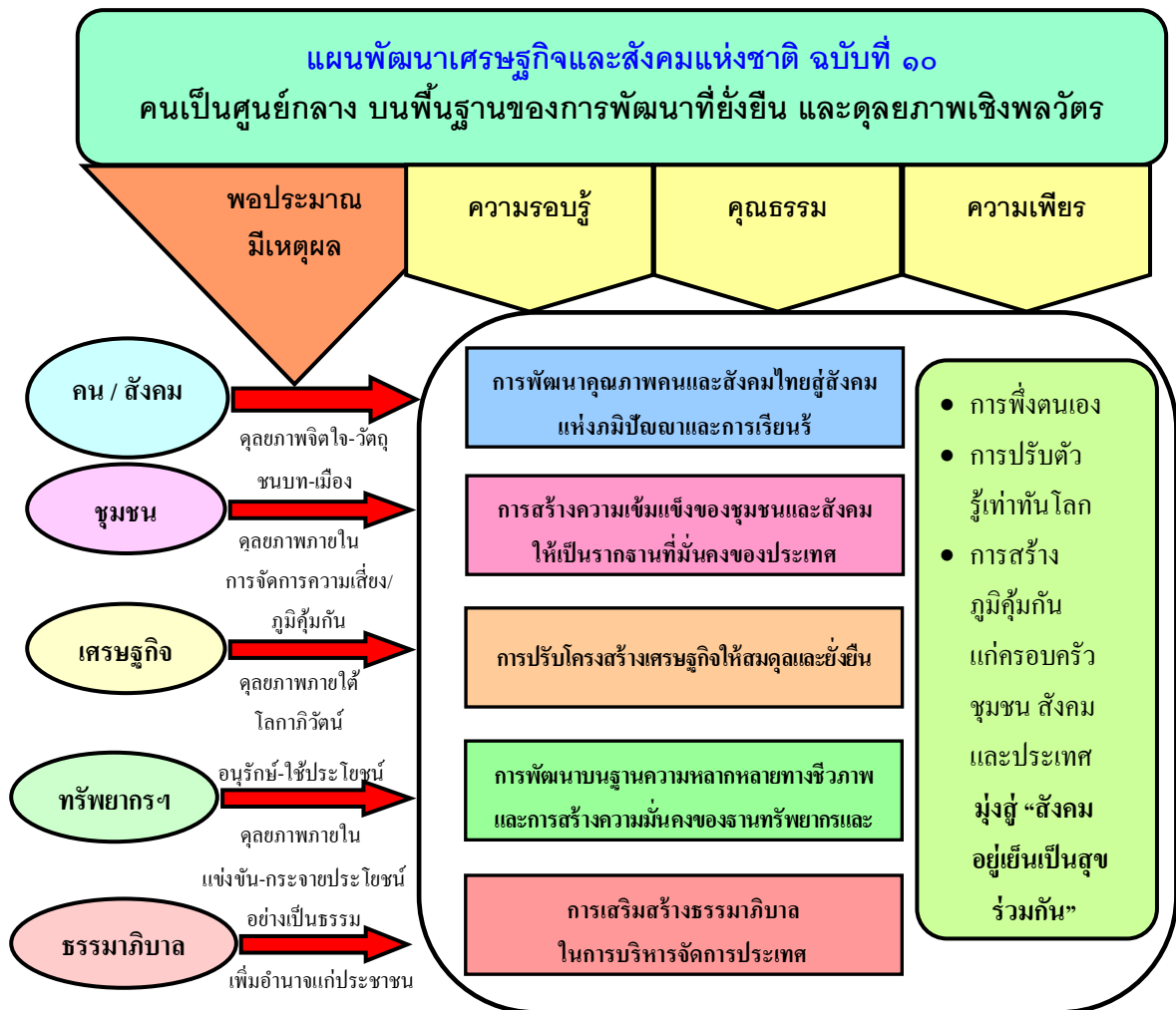
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้าง

ความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

กล่าวโดยสรุป ผลจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลเนื่องจากการพัฒนาที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงมิติเดียว ทำให้ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนา โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจนทั้งในมิติด้านแนวคิดพื้นฐาน และแนวทางการปฏิบัติเพื่อความสมดุล และยั่งยืน โดยภาพรวมของกระบวนทัศน์การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ ๒

แผนภาพที่ ๒ กระบวนทัศน์การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะเปลี่ยน กระบวนทัศน์การพัฒนามาสู่การพัฒนาที่สมดุลและ ยั่งยืนแล้ว แต่สิ่งที่ต้องพิจารณาต่อไปคือ ประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาดังกล่าว สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้มากน้อยเพียงใด หากไม่มีการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างมี ประสิทธิภาพย่อมไม่สามารถพัฒนาประเทศไทย สู่ความสมดุลและยั่งยืน และประเทศไทยย่อมไม่ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลการพัฒนา ที่ไม่สมดุลได้

บทวิเคราะห์ : ปัญหาและอุปสรรคในการ พัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ปัจจุบันประเทศไทยใช้แนวทางการพัฒนา ที่มุ่งสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยแนวทางดังกล่าว สะท้อนให้เห็น ในกระบวนทัศน์การพัฒนาของ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ควรพิจารณาคือ การพัฒนา ตามแนวทางดังกล่าวประสบความสำเร็จมากน้อย เพียงใด อะไรคือปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ และ อะไรคือปัญหาอุปสรรคในการพัฒนา การวิเคราะห์ ถึงปัจจัยดังกล่าวจะช่วยให้สามารถวางแผนและ ปรับวิธีการดำเนินการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่ผลของการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนได้ อย่างเป็นรูปธรรม โดยจากการวิเคราะห์สามารถ สรุปปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ สู่ความสมดุลและยั่งยืน ดังนี้

๑. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ไม่ใช่แผน ยุทธศาสตร์หลักฉบับเดียวที่ใช้เป็นแนวทางใน การพัฒนาประเทศ ผลจากการศึกษาของสถาบัน สิ่งแวดล้อมไทยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (๒๕๕๑) พบว่า หน่วยงานระดับกระทรวงที่มี

บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ใช้แผนหรือนโยบายระดับชาติมากกว่า ๑ แผน (เช่น รัฐธรรมนูญ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ยุทธศาสตร์การจัดสรร งบประมาณรายจ่าย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบข้าราชการไทย) เป็นกรอบในการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติราชการ และแผนอื่น ๆ ของกระทรวง ดังนั้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จึงเป็น เพียงแผนหนึ่งที่กระทรวงอาจจะเลือกนำมาใช้ หรือไม่ใช้ก็ได้

นอกจากนี้ กระทรวงจำเป็นต้องให้ ความสำคัญกับแผนบางแผนมากกว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เนื่องจากมีกฎหมายหรือข้อบังคับกำหนดไว้ เช่น ในกรณีการบริหารราชการแผ่นดินในภาวะการณ ปกติ รัฐธรรมนูญกำหนดให้กระทรวงต้องจัดทำแผน กลยุทธ์ของกระทรวงที่เชื่อมโยงกับแผนการบริหาร ราชการแผ่นดิน หรือการต้องยึดยุทธศาสตร์ การจัดสรรงบประมาณเป็นหลักในการจัดทำคำขอ งบประมาณ เพื่อการปฏิบัติราชการในแต่ละ ปีงบประมาณ เป็นต้น ดังนั้นหากแผนที่กระทรวง ให้ความสำคัญมีสาระที่ขัดกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ กระทรวงย่อมไม่สามารถดำเนินการพัฒนาตามแนวทาง ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้

๒. ในการพัฒนาประเทศอย่างมีศักยภาพ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงาน ในเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นการดำเนินการเชิงรุก หรือการพัฒนาที่เน้นการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ให้ความสำคัญกับงานยุทธศาสตร์ หรือภารกิจเชิงรุก แต่ในสถานการณ์จริงมีข้อจำกัด ด้านงบประมาณ คือ งบประมาณของประเทศ ส่วนใหญ่ถูกใช้ไปกับงานประจำ และไม่ค่อยมี งบประมาณสำหรับงานยุทธศาสตร์เชิงรุก ทำให้ การดำเนินงานเชิงรุกมีอุปสรรค กล่าวคือ มีปัญหา ทางการเงินกับประเภทของงาน

ที่มาภาพ www.nesdb.go.th

๓. ประชาชนไทยยังไม่เข้าใจสาระสำคัญที่แท้จริงของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่สมดุล และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับตนเอง ไม่เข้าใจว่าจะนำหลักการ/แนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้ได้อย่างไรในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติตามหลักการ/แนวคิดดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างไร

๔. ประเทศไทยไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบที่เกิดจากทุนนิยมเสรีภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตัวอย่างที่สำคัญ ได้แก่ เมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลกรวมทั้งประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาในภาคเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การส่งออกลดลง การเลิกจ้างงาน ปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน เป็นต้น เมื่อเกิดปัญหาในภาคเศรษฐกิจ รัฐจะให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาในภาคเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้เกิดปรากฏการณ์

การพัฒนาที่เน้นภาคเศรษฐกิจเป็นหลัก อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับการที่สังคมไทยขาดความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเอง ทำให้ไม่สามารถหลุดพ้นจากกรอบการพัฒนาที่ไม่สมดุล

ข้อเสนอแนะ : แนวทางการพัฒนาประเทศไทยสู่ความสมดุลและยั่งยืน

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ รัฐบาลต้องมีความมุ่งมั่นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศโดยใช้แนวทางการพัฒนาที่มุ่งสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยรัฐต้องเป็นเจ้าภาพสนับสนุนให้เกิดการนำนโยบาย หรือยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนไปปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๒ หน่วยงานระดับบน ได้แก่ รัฐบาล สศช. สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงานประมาณ ต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน เกี่ยวกับการจัดทำแผน/นโยบายระดับชาติที่มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน ตลอดจนมีการวางระบบการติดตามประเมินผลที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยลดภาระของกระทรวงในการแปลงแผน/นโยบายระดับชาติที่มีมากกว่า ๑ แผน และยังช่วยให้เกิดการใช้ประโยชน์แผน/นโยบายระดับชาติที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๓ สศช. ในฐานะผู้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติควรสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในสังคมไทยตระหนัก และเห็นความสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ในฐานะแผนยุทธศาสตร์ชาติที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันให้หน่วยงานระดับบน เช่น รัฐบาล สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงานประมาณ นำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำแผน/นโยบายระดับชาติ อันจะเป็นแนวทางสนับสนุนให้เกิด

การนำหลักการ/แนวคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมผ่านแผน/นโยบายระดับชาติ อื่น ๆ ได้มากขึ้น

๑.๔ รัฐบาลควรประสานความร่วมมือกับสำนักงานประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับภารกิจเชิงยุทธศาสตร์ โดยสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติงานในเชิงยุทธศาสตร์ให้มากขึ้น ภาครัฐต้องสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานเชิงยุทธศาสตร์ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยวิธีการดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ความสมดุลและยั่งยืน เช่น ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สู่การปฏิบัติมากขึ้น

๒. ส่งเสริมให้มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชน คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (๒๕๔๖ : ๑๓) เสนอแนวทางในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ การรณรงค์สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนทุกภาคส่วน และทุกระดับเกิดความเข้าใจและสนใจที่จะเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว

๒.๒ พัฒนาแนวคิดและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การพัฒนาที่สมดุล การพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดคนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนา ให้เกิดขึ้นในทุกระดับของสังคมไทย ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ

๒.๓ พัฒนาระบบการเรียนรู้อันหลากหลายและตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมในรูปแบบที่หลากหลายและ

ครอบคลุมองค์ความรู้สาขาต่างๆ เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในลักษณะที่สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

๒.๔ พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และสร้างบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในวงกว้าง และสามารถนำหลักการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในทุกระดับของสังคม

๓. สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมสู่ความสมดุลและยั่งยืน ระบบการศึกษาของประเทศไทยต้องอบรมขัดเกลาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านวิชาการ จริยธรรม ศีลธรรม การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม สามารถบริหารจัดการตนเองและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ รู้ลึกเป็นทุกข์ เป็นร้อนกับปัญหาของสังคม และต้องการร่วมสร้างสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต

๔. เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม โดยให้ความสำคัญกับการจัดแบ่งบทบาทหลักที่ชัดเจนของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม รวมถึงภาคชุมชนเพื่อสามารถดำเนินภารกิจร่วมมือสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกฎหมายที่ทันสมัยและครอบคลุม

ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรทางกฎหมายให้มีความรู้ ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

๖. สนับสนุนให้เกิดการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน นำไปสู่การวางแผนการพัฒนาและการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถติดตามประเมินผลการพัฒนา ตลอดจนเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศในอนาคต

ที่มาภาพ www.oknation.net

----- ◎

สวศ.สปท.

๒๗ ม.ค. ๕๒

บรรณานุกรม

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. ๒๕๔๖. **การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ.

จุมพล หนีมพานิช. ๒๕๔๙. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาของไทยภายใต้แผนพัฒนาประเทศ” ใน **กระบวนการพัฒนาและทางเลือกสาธารณะ**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า ๑๑-๒๕.

ชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ. ๒๕๕๐. **กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. เอกสารประกอบการบรรยาย “การอบรมเศรษฐศาสตร์สำหรับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (รุ่นที่ ๑๖) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประเวศ วะสี. ๒๕๔๘. **องค์กรชุมชนกับกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนหัวใจของการพัฒนา**. ใน www.codi.or.th.

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. ๒๕๕๑. **รายงานการศึกษาชั้นกลาง โครงการจัดทำดัชนีชี้วัดการติดตามประเมินผลในระดับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐**. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑.

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๑. **เศรษฐกิจสมดุลใหม่ ความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการสร้างความเข้มแข็งด้านต่างๆ**. เอกสารประกอบการประชุมระดมความคิดเห็นโครงการวิจัยเชิงบูรณาการด้านเศรษฐกิจสมดุลใหม่ วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ณ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชั้น ๒๗ อาคารพญาไทยพลาซ่า.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ. ๒๕๔๘. **แนวคิดและยุทธศาสตร์
การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่
๑๐.** เอกสารประกอบการสัมมนาความคิดเห็น
ระดับภาคของ สศช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ. ๒๕๔๘. **กรอบแนวคิดและ
กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐.**
เอกสารประกอบการประชุมจัดทำแผนพัฒนาฯ
ฉบับที่ ๑๐ วันจันทร์ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๘
ณ ห้องประชุมประชาสังคม อาคาร ๔ สศช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ. ๒๕๔๙. **ร่างแผนพัฒนาฯ
ฉบับที่ ๑๐.** เอกสารประกอบการประชุมการ
นำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ วันที่
๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๐. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐.** กรุงเทพฯ.
สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.

